

לְקַדְוִשֵׁיךָ	דָּגַל הַקִּמָּה	
לְמִבְקָשֶׁיךָ	בַּם גַּס הַרְמָה	
מְדוֹרְשֵׁיךָ	כִּי לֹא נֶעְלְמָה	15
הַעֲלִימוֹךָ	מִנְגֵּד עֵינֵי	אֶךְ אֲשָׁמוּתִי
מִשְׁכִּיּוֹתִי	הִנֵּה רָאִיתָ	
אֶת אֲשֵׁיוֹתִי	מִיּוֹם בְּבִית	
אֶת כְּלִיּוֹתִי	כִּי אֶת קִנִּיתָ	
לֹא עָמְדָה.	וְסִתָּם חֲבִיּוֹנֵי	20 תַּעֲלֹמוֹתִי

קמא

	יְחִיד מְקִים כּוֹשֵׁל	מִי כְמוֹךָ
	בְּךָ נִלְאָה כָּל מוֹשֵׁל	
בְּגֵאוֹת הַיָּם	אֶתָּה מוֹשֵׁל	
	הוֹד קוֹלוֹ עַל מַיִם	מִי כְמוֹךָ
	וְיָצַר בְּלִי יָדַיִם	5
וְרָגִי הַיָּם	צָפוֹר שְׁמַיִם	

מחשבותי. 8 ומזמותי — ומחשבותי. 17 משכיותי — מחשבותי. 18 אשיותי — יסודותי. 19 את — אתה. קנית — יצרת. 20 לא עממוך — לא היו מבוסים ונסתרים מפניך. קמא לנשמת. סימן: יהודה לוי. כל שורה שלישית נגמרת בקטע פסוק שסופו "ים". 1 יחיד — אל אחד. 2 נלאה כל מושל — לא יכול כל ממשל משלים לתארך. 2—3 מושל...

ומה דמות תערכו לו. 14 על פי ישעיה סב י: הרימו נס על העמים; והשוה קוראים בלבב 18: הרם ישער כנס. 15—16 על פי ישעיה נט א—ב: הן לא קצרה יד יי כהושיע ולא כבדה אזנו משמע כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וחטאתיכם הסתירו פנים מכם משמע. 17 על פי שמואל א טז ז: ווי יראה ללבב; תהלים עג ז: יצא מחלב עינימו עברו משכיות (אבן עזרא: מחשבות) לבב. 18 אשיותי — מלשון נפלו אשיותיה נהרסו חומותיה, ירמיה נ טו. 19 על פי תהלים קלט יג: כי אתה קנית כליותי. 20 על פי תהלים מר כב: אלהים... יודע תעלומות לב; יחזקאל כח ג: כל סתום לא עממוך; חבקוק ג ד: ושם חביון עזה.

קמא ו א תהלים לה י. ו ב יחיד — על פי דברים ו ד: יי אלהינו יי אחד; במדבר רבה יט א: יחידו של עולם; תפלת שחרית, ברוך שאמר: אלהינו יחיד חי העולמים. מקים כושל — על פי איוב ד ד: כושל יקימון מלך; ישעיה מ כח—כט: אלהי עולם יי... נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה. 2 נלאה — ישעיה טז יב. מושל — מלשון כל המושל עליך ימשל לאמר כאמה בתה, יחזקאל טז מר. 3 תהלים פט י. 4 על פי ישעיה ל ל: והשמיע יי את הוד קולו; תהלים כט ג: קול יי על המים. 5—6 על פי בראשית א כ—כא: ויאמר

מִי כְמוֹךָ	וְעוֹלָם וְכָל מִצְפּוֹנָיו סְדוּרִים וְעֲרוּכִים לְפָנָיו וְלֹא יִסְתָּרוּ מַעֲיָנָיו	בְּקִרְקַע הַיָּם
10 מִי כְמוֹךָ	דְּבָרָיו בְּחֶגֶס שָׁלַח וּמִי יָם לְפָנָיו צָלַח וּכְכֶּת יִמְיָנו שָׁלַח	קְצִירָהּ עַד יָם
מִי כְמוֹךָ	הַשֶּׁם בֵּיד נְטוּיָה מְקוֹם צִי אֲדִיר לְצִיָּה אֶף עַל רוּפְיָהּ הָיָה	סַעַר גְּדוֹל בָּיָם
מִי כְמוֹךָ	לְאֶמְיו לְבַל יִפְרְדּוּ אַחֲרָיו כְּצֶאן יָרְדוּ כִּי הוּא שָׁאֵג וַיִּחַרְדּוּ	בָּנִים מִיָּם
מִי כְמוֹךָ	וּלְבוֹת מִיַּחֲלֵיו הִרְגִּין וְרַחֵם עַל אֶב וְגִין וְהַרְגֵּן אֶת הַתִּנִּין	אֲשֶׁר בָּיָם
20		

מושל — צמוד שלם. 9 בקרקע הים — אף בקרקע הים. 10 בחנס — במצרים. 11 צלח — עבר. 12 וכנת ימינו — והזמורה שנטע ביד ימינו, כנוי לישראל. קצירה — ענפיה. 13 צי — אניה. לציה — לשממה. צי... ציה — לשון נופל על לשון. 16 לאמיו — שבטי ישראל. 18 ויחרדו — וימהרו לבוא. מים — מצד מערב.

אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם ואת כל עוף כנף למיניהם. 6 תהלים ח ט. 9 על פי עמוס ט ג: ואם יסתרו מנגד עיני בקרקע הים. 10 בחנס — מלשון כי היו בצען שריו ומלאכיו חנס יגיעו, ישעיה ל ד. 11 על פי שמואל ב יט יח: וצלחו הירדן. 12 וכנת ימינו — על פי תהלים פ טז: וכנה אשר נטעה ימינך. שלח קצירה עד ים — על פי תהלים פ יב: תשלח קציריה עד ים. 13—14 על פי צפניה ב יג: ויט ידו... וישם ניגוה לשממה ציה כמדבר; ירמיה כא ח: ביד נטויה; ישעיה לב כא: כי אם שם אדיר יי לנו מקום נהרים יאורים רחבי ידיים בל תלך בו אני שיט וצי אדיר לא יעברנו; נחמיה ט יא: והים בקעת לפניהם ויעברו בתוך הים ביבשה ואת רודפיהם השלכת במצולות; יונה א ד: והיה סער גדול בים. 16 על פי בראשית כה כג: ושני לאמים ממעיך יפרדו. 17—18 על פי תהלים עז כא: נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן; הושע יא יא: אחרי יי ולכו כאריה ישאג כי הוא ישאג ויחרדו בנים מים. 19 על פי איוב כט יג: ולב אלמנה ארנין. 21—20 השוה גבירול, אז באין 40—42: וכמו הצליל תנין... ולבוט קויו ירנין ורחם על אב ונין. 21 ישעיה כז א. 22—24 על פי

מי כְּמוֹךָ יְשׁוּרוֹן בְּנֶפֶל אוֹיְבוֹ
 יִשִּׁיר בְּשִׁמְחַת לִבּוֹ
 פִּי גָאָה גָאָה, סוֹס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בֵּינָם.

קמב

אֱלֹהִים מְקֹדֶם מַלְכָּה
 וְאֶמּוֹן בְּהַר קָדֵשׁ נִסְכָּה
 עַל בְּמַתִּי גְבוּרָה דְּרָכָה אֵת מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הָיִם

בְּהִכְיֵנו תָּבֵל בְּחֻמְתּוֹ
 5 לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ
 מִחֵץ רֶהֱב בְּתִבּוּנָתוֹ
 בְּכַחוֹ רָגַע הָיִם

גְּבוּרָה שֶׁת מְמִדּוֹ
 אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי לְנִגְדּוֹ
 נוֹטָה שָׁמַיִם לְבָדּוֹ
 וְדוֹרֵךְ עַל בְּמַתִּי יָם

10 דְּבֶק תָּבֵל וְעַל יָמַיִם יִסְדָּה
 וְעַל בְּלִימָה הִכְיֵנָה וְהַעֲמִידָה
 אֶרְכָּה מְאֹרֶץ מְדָה
 וְרַחֲבָה מְנֵי יָם

22 ישורון — ישראל. 24 גאה גאה — האל, רמה — השליך.
 קמב המשך הפיוט קמא, סימן: א—ת, יהודה הלוי. כל מחרות נגמרת בקטע פסוק שסופו "ים".
 1 מקדם מלכת — מאז ומעולם אתה מלך. 2 ואמון — ואת התורה. בהר קדש — בציון.
 נסכת — הנסכת, מניית לנסך. 6 רהב — מצרים. רגע — בקע. 8 אחד — הוא אחד
 ויחיד. 10 דבק — חבר וחזק. 11 בלימה — בלי מה, לא כלום. 16 גלגל — גלגל המזלות.

שמות טו א: אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי ויאמרו לאמר אשירה ליי
 כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. 22 ישורון — דברים לב טו. 22—23 על פי משלי
 כד יז: בנפל אויבך אל תשמח; ישעיה ל כט: ושמחת לבב.
 קמב 1—18 על פי משלי ח כב—ל: יי קנני ראשית דרכי קדם מפעליו מאז מעולם נסכתי
 מראש מקדמי ארץ... בהכיתי שמים שם אני... באמצו שחקים ממעל בעוז עינות תהום
 בשומו לים חקו ומים לא יעברו פיו בחוק מוסדי ארץ ואהיה אצלו אמון. 1 על פי תהלים
 עד יב: ואלהים מלכי מקדם. 2 ואמון — מלשון ואהיה אצלו אמון, משלי ח ל. בהר קדש
 נסכת — על פי תהלים ב ו: ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי. 3א על פי מיכה א ג:
 ודרך על במתי ארץ; איוב ט ח: נוטה שמים לבדו ודורך על במתי ים. 3ב תהלים פט י.
 4 על פי ירמיה י יב: מכין תבל בחכמתו. 5 תהלים קו ח. 6 על פי איוב כו יב: בכחו
 רגע הים ובתבונתו מוֹחֵץ רֶהֱב. 7 שת ממדו — על פי איוב לח ה: מי שם ממדיה. 8 אחד

הַקּוֹה בְּרוּחוֹ הַמֵּיִם
וְרָקַע רָקִיעַ בְּלִי יָדִים
15 בָּכְחוֹ עָשָׂה אֶת הַשָּׁמַיִם
וַיִּגְלַל גִּלְגַּל עַל מַעְגָּלָיו
וַחֲק עוֹלָם וּמִגְדָּלָיו
וְחֶסֶק לֵאמֹר גְּבוּלֵי
זֶה יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם
וְרָמִי מְצוּלִים הַתְּלַפְדּוֹ
20 וְעַל פְּגִי תֵּבֶל הַתְּפָרְדּוֹ
וּמְקוֹל רַעְמוֹ נֶעְרַמוֹ וְעַמְדוֹ
חָק וְחֻצַּב מְסֻלוֹת
וְהַעֲמִיד צָבָאִים וּמִזְלוֹת
וְהַשְׁרִיצוּ מִימֵי מְצוּלוֹת
צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדָגֵי הַיָּם

17 וחק — וחקק. 19 מצולות — מצולות, תהומות. 21 נערמו — נאספו לערמה. רעמו
נערמו — לשון נופל על לשון. ויסר — ויגדר. 22 מסלות — מסלולים. 23 צבאים —

ואין שני — קהלת ד ח. 9 איוב ט ח. 10—11 על פי איוב לח לח: בצקת עפר למוצק
ורגבים ידבקו; תהלים כד א—ב: לוי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה כי הוא על ימים
יסדה ועל נהרות יכוננה; איוב כו ז: תולה ארץ על בלימה. 10 דבק — מלשון שופר
שנסדק ודבקו... דבק שברי שופרות, ראש השנה ג ו. 12 איוב יא ט. 13 על פי בראשית
א ט: ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. ברוחו — מלשון ברותו
שמים שפרה, איוב כו יג; בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, תהלים לג ו. 14 על פי
בראשית א ו—ז: ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים... ויעש אלהים את הרקיע. 15 על פי
ירמיה י יב: עושה ארץ בכחו מכין תבל בחכמתו ובתבונתו נטה שמים; תהלים קמו ו:
עושה שמים וארץ את הים. 15 חגי ב ו. 17 וחק — מלשון וחקות עליה עיר, יחזקאל ד א.
18 על פי משלי ח כט: בשומו לים חקו ומים לא יעברו פיו; ירמיה ה כב: אשר שמתי
חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברונהו.
18 במדבר לד ו. 19—20 על פי איוב לח ל: ופני תהום יתלכדו; איוב מא ט: יתלכדו
ולא יתפרדו. מצולות — וכן יום ליבשה 1. 21 א על פי תהלים ו—ז: תהום כלבוש כסיתו
על הרים יעמדו מים מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון; שמות טו ח: וברות אפיך
נערמו מים נצבו כמו נד נזולות. 22 איוב לח ח. 22 חקק וחצב — ספר יצירה ד ב.
23 צבאים — מלשון ברכו יי כל צבאיו, תהלים קג כא; הללוהו כל צבאיו, תהלים קמח
ב; ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים, דברים ד
יט. 24 על פי בראשית א כ—א: ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על
הארץ על פני רקיע השמים ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת
אשר שרצו המים למיניהם ואת כל עוף כנף למינהו. והשריצו — מלשון צפרדע אחת היתה,
השריצה ומלאה כל ארץ מצרים, סנהדרין סו; והשוה אלהים אל מי 11: השריצו

25 טפח קרוץ מעפרי

והכין שבילי אשוריו

לשלט ולמשל על יצוריו ומשלו מים עד ים

יעדו בצורה מצלציו

להיות עזרו ושעשו עיו

30 לכבש עוף קיעיו ויחדו בדגת הים

כחטאו נעו מעגליו

ונלכד ברע מעלליו

השקיו צור ונהם עליו ביום ההוא פנהמת ים

לצים מפני אל נסתרו

35 ומחתרת בערקתם חתרו הלא אדע צפונם אם יסתרו

מנגד עיני בקרקע הים

צבאות השמים, כוכבים. 25 טפח — יצר. קרוץ — גזור. 26 אשוריו — צעדיו. 27 ומשלו —
ושלטונו. 28 יעדו — הבטיחו. 30 וירדו — וימשלו. 31 מעגליו — דרכיו. 34 לצים —

דגי ימים ותניניהם ותמונות צפרי כנף למיניהם. 24 תהלים ח ט. 25—27 על פי
בראשית ב ז: ויצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה; בראשית א כו—כח: ויאמר אלהים
נעשה אדם... וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרומש
על הארץ ויברא אלהים את האדם... זכר ונקבה ברא אותם... ויאמר להם אלהים פרו ורבו
ומלאו את הארץ וכבשוה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומשת על הארץ.
25 טפח — מלשון אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ישעיה מח יג: איכה ב כב: אשר
טפחתי ורבייתי. קרוץ מעפריו — מלשון מחמר קרצתי גם אני, איוב לג ו. מעפריו — מלשון
וראש עפרות תבל, משלי ח כו; ועמרות זהב לו, איוב כו ו; וראה מלון לשירת גבירול 431.
26 על פי תהלים קיט קלג: פעמי הכן; תהלים מ ג: ויקם על סלע רגלי כונן אשוריו.
27 לשלט — אסתר ט א. 27 זכריה ט י. 28—30 על פי בראשית ב יח—כב: ויאמר יי
אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו... ויקח אתה מצלעותיו... ויבן יי
אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה; בראשית א כו—כח: ויאמר אלהים נעשה
אדם... וירדו בדגת הים ובעוף השמים... ויברא אלהים את האדם... זכר ונקבה ברא אותם...
ויאמר להם אלהים פרו ורבו... ורדו בדגת הים ובעוף השמים. 28 יעדו — מלשון אשר
לא (לו) יעדה, שמות כא ח. 31—33 על פי בראשית ג ו, כג—כד: ותרא האשה כי טוב
העץ למאכל... ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל... וישלהו יי אלהים מגן
עד... ויגרש את האדם. 31 נעו מעגליו — על פי משלי ו: נעו מעגלותיה. 32 על פי
משלי ו ב: נלכדת באמרי פיך; ירמיה כא יב: מפני רע מעלליהם; תהלים כח ד: תן
להם כפעלם וכרע מעלליהם. 33 השקיו צור — על פי תהלים יד ב: יי משמים השקיה
על בני אדם. ונהם עליו ביום ההוא כנהמת ים — ישעיה ה ל (וינהם). 34—36 על פי
בראשית ג ח: ויתחבא האדם ואשתו מפני יי אלהים בתוך עץ הגן; ירמיה ב לד: לא
במחתרת מצאתים; עמוס ט ב—ג: אם יחזרו בשאול משם ידי תקחם... ואם יסתרו מנגד
עיני בקרקע הים משם אצוה את הנחש ונשכם; איוב כ כו: כל חשר טמון לצפוניו.

מַמְעַמְקִים פָּנִי אֶל שָׁחַר
הֵן לְגִרְשָׁנִי הַיּוֹם תִּבְחַר
אֲשָׁא כִנְפֵי שָׁחַר
אֲשַׁכְנָה בְּאַחֲרִית יָם

40 נָתַן תָּבַל לָמָס
וַיֵּשֶׁת יָקָרָה מִרְמָס
כִּי מִלֶּאָה הָאָרֶץ חָמָס
כַּפִּימִים יְכַסּוּ עַל יָם

שָׁגַב תָּמִים וְהוֹשִׁיעוּ
וְגִלָּה אֲזָנוֹ וְהִשְׁמִיעוּ
45 רָאשׁוֹן לְכָל אָדָם הוֹדִיעוּ
דָּרַךְ אֲנִיָּה בְלָב יָם

עֲשׂוֹת שֵׁם נִזְעְדוּ מִקָּהֳלֵיו
לַחֲנוּת דְּגָלִים עָלָיו
וּלְהַקְבֵּץ פְּזוּרִים אֵלָיו
מִמְזִרְחַ וּמִמַּעַרְב מִצָּפוֹן וּמִיָּם

אדם וחווה. 37 שחר — בקש קין. 40 נתן — האל בדורו של נח. 43 שגב — חזק, תמים —
את נח. 45 אניה בלב ים — תבת נח במי המבול. 46 נועדו — נדברו, מקהליו — בני
דור הפלגה. 47 דגלים — מחנות. עליו — על יד המגדל. 49 ונצמתו — ונכרתו.

37 על פי תהלים קל א: ממעמקים קראתיך יי; משלי ז טו: יצאתי לקראתך לשחר פניך;
תהלים עח לד: ודרשוהו ושובו ושחרו אל. 38—39 על פי בראשית ד יג—יד: ויאמר קין
אל יי גדול עווני מנשא הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר; פסיקתא
דרב כהנא, בובר, ס: אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים, אם אנו עושין
תשובה מקבלנו אתה, אמר להם תשובתו של קין קבלתי, ותשובותיכם איני מקבל?... ומנין
שעשה תשובה, ויאמר קין אל ה' גדול עווני מנשא. 39 תהלים קלט ט. 40—42 על פי
בראשית ו יא—יג: ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס... ויאמר אלהים לנח
קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס. 40 על פי יהושע יז יג: ויתנו את הכנעני למס.
41 על פי ישעיה י ו: ולשומו מרמס; ירמיה כ ה: ונתתי את כל חסן העיר הזאת ואת
כל יגיעה ואת כל יקרה... אתן ביד אויביהם. 42 בראשית ו יג. 42 חבקוק ב יד.
43 שגב — מלשון אשגבהו כי ידע שמי, תהלים צא יד. תמים — מלשון נח איש צדיק
תמים היה בדורותיו, בראשית ו ט. 44 וגלה אזנו — על פי שמואל א ט טו: ויי גלה את
אזן שמואל, שמואל א כב יז: ולא גלו את אזני. והשמיעו — מלשון ואשמיעם את דברי,
דברים ד י. 45 משלי ל יט. 46—51 על פי בראשית יא א—ח: ויהי כל הארץ שפה אחת
ודברים אחדים... ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ
על פני הארץ... ויאמר יי הן עם אחד ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר
מהם כל אשר יזמו לעשות הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו
ויפץ יי אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר. 46 נועדו — מלשון הילכו
שנים יחדו בלתי אם נועדו, עמוס ג ג. מקהליו — מלשון במקהלים אברך יי, תהלים כו יב.
47 על פי במדבר ב ג—ה: והחונים קדמה מזרחה דגל מוחנה יהודה... והחונים עליו מטה
יששכר. 48 על פי ישעיה יא יב: ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ; ישעיה מג
ה—ו: ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך אמר לצפון תני ולתימן אל תכלאי; תפלת

פֶּזֶר נִקְבָּצִים וְנִצְמָתוּ

50 וְכִכְלִי נִפּוּץ בָּתָתוּ

נִבְהֵלוּ מִפְּנֵי וְנִכְעָתוּ

וְרָעָשׁוּ מִפְּנֵי דְגֵי הַיָּם

צָדִיק בִּבְטָן יָדְעוּ

תִּמְכּוּ בִּימִין עֲזוֹ וְהוֹשִׁיעוּ

בְּרָכּוֹ וְהִרְבֶּה זֶרְעוֹ

כָּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם

55 קְרוֹשׁ, קָרְאָתוֹ מִמְרוֹמֶיךָ

אֲבָ הַמּוֹן גּוֹיִים יְהִי שְׁמֶךָ

וְיִהְיֶה כִפְהֵר שְׁלוֹמֶךָ

וְצִדְקָתְךָ בְּגִלֵּי הַיָּם

רַבּוֹ יָדִידִים וְנִגְבְּרוּ

וּמִשְׁחָתִים שׁוֹחָה כָּרוּ

60 וְיִקְרָצוּ מִפְּנֵיהֶם, וּפָרוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּחוֹל הַיָּם

50 נפוצ — שבור. 52 צדיק — אברהם. ידעו — האל. 55 קרוש — האל. 58 ידידים — בני ישראל. 59 משחתים — המצרים. 60 ויקרצו — והמצרים מאסו בחייהם. 64 תמים —

מוסף למועדים: וקרב פזורינו מבין הגויים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ; תהלים קז ג: ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים, ולהקבץ — מלשון ויעבירו קול... להקבץ ירושלם, עזרא י ז. פורים — מלשון שה פזורה ישראל, ירמיה נ ח. 49 פזר נקבצים — על פי ירמיה מ טו: ונפוצו כל יהודה הנקבצים אליך, נצמתו — איוב ו יז. 50 וככלי נפוצ — על פי ירמיה כב כח: העצב נבזה נפוצ האיש הזה כניהו אם כלי אין חפץ בו. כתתו — מלשון וכתתו גוי בגוי ועיר בעיר, דברי הימים ב טו ו. 51 אל על פי בראשית מה ג: כי נבהלו מפניו; דברי הימים כא ל: כי נבעת מפני הרב מלאך יי. 51 יחזקאל לח כ (מפני). 52 צדיק — מלשון ה' צדיק יבחן (תהלים יא ה) זה אברהם, בראשית נה ג. בבטן ידעו — על פי ירמיה א ה: בטרם אצרך בבטן ידעתך; בראשית יח יח—יט: ואברהם היו יהיה לגוי גדול... כי ידעתיו. 52—53 תמכו בימין עזו והושיעו — על פי ישעיה מא י: אמצתיך אף עזרתך אף תמכתך בימין צדקי; ישעיה סב ח: נשבע יי בימינו ובורוע עזו. 54 אל על פי בראשית כד א: ויי ברך את אברהם בכל; בראשית כו כד: וברכתך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי; בראשית כב טו—יז: ויקרא מלאך יי אל אברהם... ויאמר בי נשבעתי... כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים. 55 אל על פי בראשית יז א—ה: וירא יי אל אברם ויאמר אליו... אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גויים... והיה שמך אברהם כי אב המון גויים נתתיך. קדוש — מלשון קדוש קדוש קדוש יי צבאות, ישעיה ו ג. ממרומיך — מלשון עושה שלום במרומי, איוב כה ב. 57 ישעיה מח יח (ויהי — ו תתוחה, י ראשונה שואית). 58—60 אל פי שמות א ז—ב: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו... ויקם מלך חדש על מצרים... ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו הבה נתחכמה לו... למען ענותו... וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ ויקרצו מפני בני ישראל. 58 ידידים — מלשון ידידים אלו ישראל דכתיב (ירמיה יב ז) נתתי את ידידות נפשי בכף אויביה, מנחות נג: וידידים העברת, תפלת עזרת אבותינו. 59 ומשחתים — וכן גבירול, אולי דמעות 16; מלשון לשחת כל בשר, בראשית

שְׁוַעְתָּם גְּדֹלָה עַד שְׁחָקִים
וּנְאָקָתָם נִשְׁמָעָה מִמְּרַחֲקִים
הַקְשִׁבְתָּ קוֹלָם מִמַּעַמְמִקִּים
וְאֵת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל הָיִם

תָּמִים הִנַּחִיתָ לִפְנֵי
65 לְשַׁלַּח מַעֲבָדֹת הַמּוֹנִי
עָתָה אָקוּם יֹאמַר אֲדָנִי
וְהָרַג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בֵּינִי

יְהִיר עָנָה וְאָמַר
לִי יֹאדָוִי וְעָלִי מִשְׁמֵר
לֹא אֲדַעָה הָאֵל אֲשֶׁר תֹּאמַר
אֲשֶׁר לוֹ הָיִם

70 הִלְכָּבוֹת בְּנַפְלְאוֹתָיו עָמְדוּ
וְאִיךְ תִּכְחָשׁוּ הוֹדוּ וּתְכַחֲדוּ
וְהִנֵּה הוּא יִשְׂאָג וְיִחְרְדוּ
בְּנֵי־מִים

את משה. הנחית — הנהגת. 66 התנין אשר בים — פרעה. 67 יהיר — פרעה. 68 ועלי — והוא עלי. 70 בנפלאותיו עמדו — נלאו מלהבינם. 74 במצרים — בצרות.

ו יז. שוחה כרו — על פי ירמיה יח כ: כרו שוחה. 60 ב הושע ב א. 61 על פי שמואל א ה יב: ותעל שועת העיר השמים; תהלים לו ו: אמונתך עד שחקים. 62 על פי שמות ב כד: וישמע אלהים את נאקתם; ירמיה ג ט: קול שועת בת עמי מארץ מרחקים. 63 על פי תהלים קל א—ב: ממעמקים קראתיך יי אדני שמעה בקולי תהינה אוניך קשובות לקול תחנוני. 63 על פי נחמיה ט ט: ותרא את עני אבותינו במצרים ואת זעקתם שמעת על ים סוף. 64 תמים — מלשון התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז א)... כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו אין בך פסלת אלא הערלה הזאת, העבר אותה ובטל המום, בראשית רבה מז ד; ותרא אותו (יובד את משה) כי טוב (שמות ב ב)... נולד כשהוא מהול, סוטה יב. הנחית — מלשון ובעמוד ענן הנחיתם יומם, נחמיה ט יב; עזרא ט ט: ובעבדותנו לא עובנו אלהינו. 64—65 על פי תהלים עז כא: נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן. 66 ישעיה לג י; תהלים יב ו. 66 ישעיה כז א. 66—68 על פי יחזקאל כט ג: הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי; איוב ז יב: הים אני אם תנין כי תשים עלי משמר. 67 יהיר — מלשון זד יהיר לץ שמו, משלי כא כד. 69 על פי שמות ה ב: ויאמר פרעה מי יי אשר אשמע בקולו... לא ידעתי את יי. 69 תהלים צה ה. 70—71 השוה ישעך יזכירו 6—9: ואשר לא נועדו להיות בעבדיו אם בפיחם כחדו הן בקרבם עדיו איך יצורים יאמרו מבלי אל נוצרו ואשר בו כחשו רחמיו ידרשו. 70 השוה אלהים אל מי אמשילך 17: לבבות עמדו מלדרש ולשונות נלאו מלפרש מחשבות חכמים יתמחו ורעיניו מהירים יתמהמהו. בנפלאותיו — מלשון אל... עושה גדולות במצרים נפלאות בארץ חם, תהלים קו כא—כב. 72 על פי הושע יא י: אחרי יי ילכו כאריה ישאג כי הוא

וַיִּנְגַע פְּרָעָה בְּנָגְעִים
בַּמִּצְרִים גְּדוֹלִים וְרָעִים
75 הַשְׁחִית יְאֹרִים בָּדָם וצִפְרֻדָּעִים וְנָשְׁתוּ מִיָּם מֵהֶם

דִּפְאָם וּשְׁטָפָם וצָנָפָם
וּבְמִכּוֹת צְצוּמוֹת נָגָפָם
וּבְשִׁלְחָם יָצְאוּ לָרָדָפָם
וַיִּשְׁיגוּ אוֹתָם חוֹנִים עַל הַיָּם

הַשְׁקִיף שְׂדֵי מְרוֹמוֹ
80 וְהַבְדִּיל בֵּין רַחֲקָיו וְעָמוֹ
נָעֲרָמוּ מִיָּם מְקוֹל רַעְמוֹ
קָפְאוּ תְּהוֹמוֹת בָּלָב יָם

הָרָאָה נַחַת זְרוּעוֹ
לָעַם מַחֲכָה יִשְׁעוֹ
וַיִּרְהַב בְּיָם מִרְפָּבוֹת פְּרָעָה
סוֹס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בְּיָם

57 ונשתו — ויבשו. 76 דכאם — רצצם. וצנפם — וגלגלם. 78 וכשלחם — ובשלח פרעה את בני ישראל. 80 רחקיו — המצרים. 82 נחת — יירות, מכת. 83 מחכה — מקוה. 84 וירה — והשליך. רמה — זרק. 85—86 שתי השורות בנויות במבנה מקביל זו לעמת זו.

ישאג ויחידו בנים מים. 73—74 על פי בראשית יב יז: וינגע יי את פרעה נגעים גדולים; דברים ו כב: ויתן יי אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים ובכל ביתו. 74 במצרים — מלשון אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא, תהלים קטז ג. 75 על פי תהלים עח מג—מה: אשר שם במצרים אותותיו... ויהפך לדם יאוריהם... ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם; תהלים קה כט—ל: הפך את מימיהם לדם... שרץ ארצם צפרדעים; שמות ז כ: ויהפכו כל המים אשר ביאור לדם; שמות ז כח: ושרץ היאור צפרדעים. 75 על פי ישעיה יט ה: ונשתו (תרגום: ויצדון — ויחרבו, וייבשו) מים מהים ונהר יחרב ויבש. 76 דכאם — מלשון אתה דכאת כחלל רהב (תרגום: רהבא, הוא פרעה רשיעא — רהב, הוא פרעה הרשע), תהלים פט יא. וצנפם — מלשון צנוף יצנפך צנפה כדור, ישעיה כב יח. 77 על פי דברים כח נט: מכות גדולות ונאמנות; שמות יב כג: ועבר יי לנגף את מצרים. 78 על פי שמות יג יז — יד ה—ט: ויהי בשלח פרעה את העם... ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם... וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על הים. 79 על פי תהלים קב כ: השקיף ממרום קדשו יי משמים אל ארץ הביט. 80 על פי שמות יד יט—כ: ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם ויבוא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך... ולא קרב זה אל זה כל הלילה. בין... ו — על פי תנחומא וארא ו: בין הרועה והזאב נבקע השם. רחקיו — מלשון כי הנה רחקיך יאבדו, תהלים עג כז. 81 על פי שמות טו ח: וברוח אפיק נערמו מים... קפאו תהומות בלב ים. 82 על פי ישעיה ל ל: זרועו יראה. 83 על פי תהלים לג כ: נפשנו חתכה ליי עורנו ומוגננו הוא. 84 על פי שמות טו ד: מרכבות פרעה וחילו ירה בים. 84 שמות טו א. 85 על פי שמות טו א: אז ישיר משה

85 שִׁירָה חֲדָשָׁה שׁוֹרְרוּ

וְאַהֲבָה יִשְׁנָה עוֹרְרוּ

וּבִפְשָׁה עָבְרוּ

וְאֵת אוֹיְבֵיהֶם כָּסָה הָיָם

בְּעֶבְרָתוֹ נִכְשְׁלוּ מוֹרְדֵיו

וּבְהַפְשָׁלָם נִעְזְרוּ יְדֵידֵיו

90 נִלְאָה לְהוֹדוֹת עַל חֲסָדָיו

וְאֵלּוּ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה כִּיָּם.

קמג

— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
וְשִׁמְךָ יִקְדִּישׁוּ	שִׁיר כְּשִׁי יִגִּישׁוּ	עַם בְּךָ יִכְתִּירוּ	יִשְׁעֶךָ יִזְכִּירוּ
		וְכָרְךָ הִנָּעִים	הֶעֱלֵנוּ עַל לִבָּם
		מְשִׁמְךָ שְׁעֲשׂוּעִים	מָצְאוּ תוֹךְ חֲבֵם
		חֲסָדֶךָ מְבִיעִים	וּכְפִי כַח בָּם

5 אִישׁ לְאִישׁ יַעֲזְרוּ מְשַׁפְּטֵי אֵל יוֹרוּ מִמֵּתִים יִפְגְּשׁוּ בְּךָ וְלֹא יִבֹּשׁוּ

קמג אופן. כעין שיר אזור. סימן: יהודה.

1 יכתירו — יקשרו כתרים. כשי — כקרבן. 3 חבם — מחבואם, מצפונם. 5 ממתים —

ובני ישראל את השירה הזאת; ישעיה מב י: שירו לוי שיר חדש; תפלת עזרת אבותינו: שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת הים. 85—86 חדשה... ישנה — על פי שיר השירים ז יד: חדשים גם ישנים. 86 על פי ירמיה ב ב: זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך; שיר השירים ח ד: מה תעירו ומה תעוררו את האהבה. 87 על פי שמות טו יט: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עליהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים; שמות טו י: נשפת ברוחך כסמו ים; תהלים עח ג: ואת אויביהם כסה הים; תפלת עזרת אבותינו: וידידים העברת ויכסו מימם צריהם. 89 על פי דניאל יא לד: ובהכשלים יעזרו עזר מעט. 90 על פי תפלת נשמת: אלו פינו מלא שירה כים... אין אנחנו מספיקים להודות לך.

קמג וב על פי תהלים קמב ח: בי יכתירו צדיקים. 11 על פי הושע יד ג: ונשלמה פרים שפתינו, תרגום: ויהיו מלי שפונא מתקבלין קדמך כתורין לרעוא על מדבחא (ויהיו דברי שפתינו מותקבלים לפניך כשורים לרצון על המזבח). כשי — מלשון גדרו ושלמו לוי אלהיכם כל סביבו יובילו שי למורא, תהלים עו יב, תרגום: ייתון קורבניא לבית מוקדש דחיל (יביאו קרבנות לבית מקדש נורא). 11 על פי ישעיה ט כג: יקדשו שמי. 12 על פי יחזקאל יד ג: העלו גלוליהם על לבם. 12 על פי ישעיה כו ח: לשמך ולזכרך תאות נפש. 3 חבם — מלשון אם כסיתי כאדם פשעי לטמן בחבי עוני, אמר אויב 39—40: מעשיו 25: דורש לבות ומחשביהם דן דין אמת על צפון חביהם; דורש 18—20: מי ידעתי צפון חבם וטמון לבם. 4 השוה סעדיה, הבקשה הראשונה, סדור, ס 18—20: מי ימלא גבורות יי ושמיע כל תהלתו אבל כפי כחנו נזכיר מקצתם. 14 על פי תהלים קמה ז: זכר רב טובך יביעו. 15 על פי ישעיה מא ו: איש את רעהו יעזרו. 15 על פי דברים